

MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
PREVENTIVA (CONTROL ARQUEOLÒGIC)
EFECTUADA AL CARRER COMERCIAL, 15/
PICASSO,36. CIUTAT VELLA. BARCELONA.

Data de la Intervenció: novembre 2002.

Codi MHCB: 94/02

Montserrat RÍO CARRA
Barcelona, desembre de 2004

ÍNDEX

- ✓ INTRODUCCIÓ I ANTECEDENTS
- ✓ CONTEXT HISTÒRIC
- ✓ OBJECTIUS I MÈTODE DE TREBALL
- ✓ DESENVOLUPAMENT DELS TREBALLS
 - PASSEIG PICASSO, 36
 - CARRER COMERCIAL, 15
- ✓ RESULTATS I CONCLUSIONS
- ✓ BIBLIOGRAFIA
- ✓ REPERTORI ESTRATIGRÀFIC

ANNEX

- ✓ DOCUMENTACIÓ GRÀFICA
 - PLANIMETRIA
 - FOTOGRAFIES

INTRODUCCIÓ I ANTECEDENTS

Aquesta intervenció arqueològica, efectuada els dies 12 al 15 de novembre de 2002, ha estat portada a terme a les voreres dels carrers Comercial, 15 i Passeig Picasso, 36, situats al barri de La Ribera de Barcelona (Fig. 1). L'empresa CONSTRUCCIONES CAMPOAMOR, S.C.C.L. hi tenia previst efectuar varies rases per tal de dur a terme la instal·lació de noves línies i la construcció d'una arqueta de la companyia TELEFONICA, S.A. La intervenció arqueològica derivada d'aquestes obres i destinada a descobrir i documentar les possibles restes conservades ha estat encarregada a l'empresa d'arqueologia ATICS S.L., sota la direcció tècnica de l'arqueòloga Montserrat Río Carra i amb la supervisió del Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de la Ciutat de l'Ajuntament de Barcelona.

L'àmbit intervingut forma part d'una zona d'alt valor històric i arqueològic. Està situat molt a prop del Mercat del Born on han estat identificades les ruïnes corresponents a l'antic barri de La Ribera i alguns vestigis d'època. Els treballs realitzats anteriorment a l'interior de l'antic Mercat del Born¹ ja havien permès descobrir diverses estructures corresponents a l'entramat urbanístic d'aquest barri. Molt a prop del carrer de la Ribera també havia estat descoberta una necròpolis baix-imperial i alt-medieval.²

Per últim, d'una banda, a l'abril del 2002 i amb motiu del projecte de construcció d'habitatges amb places d'aparcament subterrànies per part de l'empresa COPCISA immobiliària als solars núm. 24 al 30, 38 i 38 bis del Passeig Picasso i núm. 15 del carrer Comercial, es va realitzar una excavació preventiva per tal de fer una avaluació arqueològica del terreny. D'una altra banda, al juliol del 2002, a causa de les obres efectuades per l'empresa abans esmentada i destinades a localitzar els límits inferiors dels murs de les façanes contigües a aquests mateixos solars per valorar la necessitat d'instal·lar uns micro-pivotatges, es va fer un control arqueològic preventiu. Ambdues intervencions arqueològiques van ser encarregades a l'empresa especialitzada ATICS S.L, sota la direcció tècnica de l'arqueòloga Laura Suau i Lleal i l'arqueòloga Montserrat Río Carra respectivament

¹ BARRASSETAS, E.; HUERTAS, J. 1994; FÀBREGAS, M.; HUERTAS, J. 1998.

² FARRÉ, R.; SERRÀ, D. 1991.

amb la supervisió del Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de la Ciutat de l'Ajuntament de Barcelona. Els resultats indiquen que s'han localitzat algunes estructures que formen part de la trama urbanística de l'antic barri de La Ribera³.

³ SUAU, L. 2002; RIO, M. 2002

CONTEXT HISTÒRIC

Tenint en compte que el control arqueològic que es va dur a terme al juliol del 2002 en aquesta zona va ser l'objecte d'una memòria i que aquesta va ser elaborada per nosaltres mateixos, ens limitarem a citar textualment els continguts d'aquest apartat:

“La zona on se situa actualment el barri de la Ribera, en època romana es trobava fora del recinte emmurallat de la colònia de *Barcino*, però a finals dels segle X es va començar a poblar donant lloc a la Vilanova de la Mar.

La Vilanova de la Mar es va formar entorn al Rec Comtal⁴ i al seu voltant es va anar desenvolupant una àrea molt fèrtil que anà creixent al llarg del segle XI fins arribar a ser habitada entre els segles XII-XIII per gran quantitat d'artesans vinculats al mar, nobles i burgesos. Tot aquest creixement va donar lloc a la creació d'una nova unitat administrativa, el Quarter del Mar. Al segle XIV s'hi inclou dins de la fortificació que havia estat construïda un segle abans.

A partir d'aquest moment el barri va continuar prosperant (Fig. 2) fins que l'any 1715 va ser destruït per ordre directe de Felip V amb l'excusa d'edificar una explanada al davant del recinte fortificat de la Ciutadella. La construcció d'aquesta fortalesa i d'un territori de seguretat al seu voltant van posar fi a una part important del barri (Fig. 3), l'enderroc (dut a terme entre el 1715 i 1718) va provocar l'aglomeració de la població en la resta del barri.

Durant la Revolució de Setembre el general Joan Prim va decretar la donació de la Ciutadella a la ciutat, que va ser definitivament enderrocada els anys 1869 i 1888.

Entre el 1873 i el 1876 es va construir el Mercat del Born i, al voltant seu, alguns locals d'emmagatzematge i venda de productes alimentaris, la majoria amb soterranis on hi havia les cambres per mantenir aïllats els productes. Alguns d'entre ells han perdurat fins a l'actualitat.

⁴ SANPERE I MIQUEL, 1890.

L'any 1888, amb motiu de l'Exposició Universal, es va construir el parc que en l'actualitat es pot contemplar als terrenys que havia ocupat la Ciutadella (Fig. 4), i se li va donar el seu mateix nom.”⁵

⁵ RIO, M. 2002

OBJECTIUS I MÈTODE DE TREBALL

Arrel de les obres que es volien dur a terme a les voreres del núm. 36 del Passeig Picasso i del núm. 15 del carrer Comercial i tenint en compte que, com s'ha demostrat, aquesta zona presenta una gran importància des d'un punt de vista arqueològic i històric, es va creure necessari fer un control preventiu per tal de localitzar i documentar les possibles restes arqueològiques que s'hi hagin conservat.

Abans de començar les obres sobre el terreny i per tal d'aconseguir els objectius descrits anteriorment es necessitava una metodologia que hi fos adequada. Es va escollir una metodologia sistemàtica basada en el mètode de registre ideat per E.C. Harris i A. Carandini (Harris, 1975, 1977, 1979; Carandini 1977, 1981). Es tracta de registrar els elements construïts i estrats que s'identifiquen (tant els que es conserven en alçat com els que es descobreixen en el subsòl), realitzant una numeració correlativa d'aquests, sota el nom d' "Unitat Estratigràfica" (U.E.) que individualitza els uns dels altres. Cada U.E. es registra en una fitxa on s'indica: la ubicació en el jaciment, les seves característiques físiques, la situació en les plantes i seccions i la posició física respecte a la resta d'unitats estratigràfiques amb les quals es relaciona.

Aquest mètode es completa amb el material gràfic que està compost per les plantes i les seccions. Finalment inclou el material fotogràfic, imprescindible per a la constància visual dels treballs realitzats i les restes documentades.

El sistema de treball utilitzat va ser l'habitual en aquest tipus d'intervencions i va combinar l'excavació manual de les rases amb l'excavació científica adreçada al descobriment de les possibles restes.

DESENVOLUPAMENT DELS TREBALLS

➤ PASSEIG PICASSO, 36

Amb motiu de les obres de canalització i connexió de cables de telefonia i construcció d'una arqueta previstes per la companyia TELEFÓNICA S.A., l'empresa CONSTRUCCIONES CAMPOAMOR, S.C.C.L. va escollir per a les tasques de desenterrament un procediment manual, treballant amb pic i pala però utilitzant una radial elèctrica per a tallar l'asfalt (U.E. 101) i delimitar la zona a rebaixar i un compressor elèctric per a esclatar les concentracions de ciment trobades relacionades amb la preparació de l'asfalt i el servei de telefonia trobat (U.E. 104).

Per tal d'assolir els objectius del projecte plantejat per TELEFÓNICA S.A., l'empresa CONSTRUCCIONES CAMPOAMOR, S.C.C.L. va primerament localitzar els cables esmentats al tram de vorera corresponent al núm. 36 del Passeig Picasso i els va canalitzar fins a l'emplaçament previst per la nova arqueta (Foto 1), situat en un tram de vorera corresponent al solar núm. 38-38bis del Passeig Picasso. En aquest lloc es va procedir a obrir una rasa (RASA 1 de la Fig. 5) que no superaria els 0,74 m. de profunditat respecte la cota del nivell d'ús actual, amb una llargada màxima de 2 m. i una amplada de 1,64 m. (Foto 2).

Aquesta rasa ha proporcionat una seqüència estratigràfica molt pobre que comporta (Fig. 6): una capa de 0,16 m. composta de l'asfalt amb la seva preparació de ciment (U.E. 101); un nivell de terra de color marró vermellós amb còdols de mida petita i algun fragment de material constructiu contemporani (U.E. 102) d'un gruix visible de 0,58 m. (Foto 3); un paquet de sorra d'uns 0,10 m. (U.E. 103) relacionat amb l'anterior cimentació d'un servei de telefonia (U.E. 104); un sediment de color marró clar barrejat amb sauló i pedres de mida petita (U.E. 105) d'uns 0,20 m. d'espessor i relacionat amb la canalització d'uralita d'un servei actualment en desús (U.E. 106).

➤ **CARRER COMERCIAL, 15**

En aquesta zona es tractava de localitzar i canalitzar els cables de telefonia des del núm. 13 del carrer Comercial fins al núm. 15 del mateix carrer. En aquest cas l'empresa CONSTRUCCIONES CAMPOAMOR, S.C.C.L. va decidir continuar amb el procediment manual per a les tasques de desenterrament, treballant amb pic i pala però utilitzant una radial elèctrica per a tallar l'asfalt (U.E. 201, 301 i 401) i delimitar la zona a rebaixar i un compressor elèctric per a esclatar les concentracions de ciment trobades relacionades amb la preparació de l'asfalt.

Per tal d'assolir els objectius del projecte plantejat per TELEFÓNICA S.A., l'empresa CONSTRUCCIONES CAMPOAMOR, S.C.C.L. va primerament intentar localitzar els cables esmentats al tram de vorera corresponent al núm. 13 del carrer Comercial obrint-hi una rasa (RASA 2 de la Fig. 5) de 0,65 m. de profunditat respecte la cota del nivell d'ús actual, amb una llargada de 2,30 m. i una amplada de 0,40 m. (Foto 4). En aquesta rasa no es van poder localitzar els cables de telefonia i només va proporcionar una seqüència estratigràfica que comporta: una capa de 0,16 m. composta de l'asfalt amb la seva preparació de ciment (U.E. 201); una part dels fonaments de l'edifici situat al carrer Comercial, 13 (U.E. 202) i un paquet de sorra d'uns 0,49 m. visibles (U.E. 203) relacionat amb els diferents serveis trobats (gas, electricitat i aigua).

Per tal de continuar amb la tasca de localització dels cables de telefonia es va obrir una segona rasa a una distància de 3 m. de la primera, al tram de vorera corresponent al núm. 13 del carrer Comercial (RASA 3 de la Fig. 5) de 0,60 m. de profunditat respecte la cota del nivell d'ús actual, amb una llargada de 1,40 m. i una amplada de 0,40 m. (Foto 5). En aquesta rasa no es van poder localitzar els cables de telefonia i només va proporcionar una seqüència estratigràfica que comporta: una capa de 0,16 m. composta de l'asfalt amb la seva preparació de ciment (U.E. 301); una part dels ciments de l'edifici situat al carrer Comercial, 13 (U.E. 302) i un paquet de sorra d'uns 0,44 m. visibles (U.E. 303) relacionat amb els diferents serveis trobats (gas, electricitat i aigua).

L'empresa CONSTRUCCIONES CAMPOAMOR, S.C.C.L. va aleshores prendre la decisió d'obrir una tercera rasa, aquest cop situada tot al llarg del tram de vorera corresponent al núm. 15 del carrer Comercial (RASA 4 de la Fig. 5) amb

l'objectiu de deixar instal·lats els tubs necessaris per canalitzar els cables de telefonia un cop s'hagin localitzat en una propera obra. Aquesta rasa de 0,45 m. de profunditat respecte la cota del nivell d'ús actual, amb una llargada de 11,20 m. i una amplada de 0,60 m. (Foto 6), va proporcionar una seqüència estratigràfica que comporta (Fig. 7): una capa de 0,16 m. composta de l'asfalt amb la seva preparació de ciment (U.E. 401); una part dels fonaments de l'edifici que es trobava situat al carrer Comercial, 15 (Foto 7) abans de ser enderrocats a finals de l'any 2001 per l'empresa ENDERROCS LÓPEZ (U.E. 402) i un paquet de sorra d'uns 0,29 m. visibles (U.E. 403) relacionat segurament amb els diferents serveis que es troben en una cota inferior a l'assolida per aquestes tasques.

RESULTATS I CONCLUSIONS

Aquesta intervenció arqueològica, realitzada als trams de vorera corresponents als núm. 36 i 38-38 bis del Passeig Picasso i als núm. 13 i 15 del carrer Comercial de Barcelona, estava destinada a descobrir i documentar les possibles restes arqueològiques conservades durant les obres que hi tenia previst efectuar l'empresa CONSTRUCCIONES CAMPOAMOR, S.C.C.L. per tal de localitzar i canalitzar els cables de telefonia, a la vegada que es construïa una arqueta *in situ*.

Els resultats d'aquesta intervenció arqueològica han estat negatius ja que no s'ha pogut localitzar cap estructura, només i parcialment els fonaments de l'edifici que es trobava situat al carrer Comercial, 15 (U.E. 402) abans de ser enderrocats a finals de l'any 2001 per l'empresa ENDERROCS LÓPEZ. Aquests estan bastits amb maons i lligats amb morter de calç blanca, al contrari que els fonaments de l'edifici situat al carrer Comercial, 13 (U.E. 202 i 302) erigits amb pedres.

Cal destacar la inexistència de material i de nivells arqueològics. Totes les rases van presentar una seqüència estratigràfica completament estèril.

BIBLIOGRAFIA

BARRASETAS, E.; HUERTAS, J. - 1994: *Memòria arqueològica de l'Antic Mercat del Born*. Inèdit.

BATLLE, C. - 1988: "L'expansió Baixmedieval. Segles XIII-XV". *Història de Catalunya, vol. III*. Barcelona.

DDAA. - 1991: "Introducció, Barcelonès i Baix Llobregat", *Gran Geografia comarcal de Catalunya*. Barcelona.

DURAN I SANPERE, A. - 1972: *Barcelona i la seva Història, vol. I*. Barcelona.

FÀBREGAS, M.; HUERTAS, J. - 1998: *Memòria Arqueològica de l'Antic Mercat del Born*. Inèdit.

FARRÉ, R.; SERRÀ, D. - 1991: *Memòria de l'excavació a la Plaça Comercial*. Inèdit.

HERNÁNDEZ, X.; GERONÉS, A.; SANTACANA, J. - 1998: *El Parlament de Catalunya*. Barcelona.

RIO CARRA, M. - 2002: *Memòria de la intervenció arqueològica preventiva (control arqueològic) efectuada a dos solars del Passeig Picasso (Barcelona)*. Inèdit.

SALES, N. - 1988: "Els segles de la decadència. Segles XVI-XVIII". *Història de Catalunya, vol. IV*. Barcelona.

SALRACH, J.M. - 1988: "El procés de feudalització. Segles III-XII". *Història de Catalunya, vol. II*. Barcelona.

SANPERE I MIQUEL, S. - 1890: *La Rodalia de Corbera*, 2 vol. Barcelona.

SUAU I LLEAL, L. - 2002: *Memòria de la intervenció arqueològica efectuada a dos solars del Passeig Picasso*. (Barcelona). Inèdit

REPERTORI ESTRATIGRÀFIC

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE : 101	
Sector: Passeig Picasso		Fase:	Cronologia: s. XX	
DEFINICIÓ :	Nivell d'ús			
DESCRIPCIÓ :	Paviment de rajoles de ciment i preparació bastida amb una capa de formigó per hi instal·lar les rajoles, de 0,16 m. de gruix.. Estèril.			
MATERIAL DIRECTOR :	-			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a	201, 301, 401	Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	102, 103, 105	Es cobert per	
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE : 102	
Sector: Passeig Picasso		Fase:	Cronologia: s. XX	
DEFINICIÓ :	Rebliment de terra			
DESCRIPCIÓ :	Nivell de terra sorrenca de color marró vermellós amb algunes pedres petites i material constructiu contemporani fragmentat, de textura compacta. No va proporcionar material arqueològic.			
MATERIAL DIRECTOR :	-			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	101
	Talla a		Tallat per	103, 104, 105, 106
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE : 103	
Sector: Passeig Picasso		Fase:	Cronologia: s. XX	
DEFINICIÓ :	Rebliment de sorres			
DESCRIPCIÓ :	Capa de sorres molt fines de textura poc compacta i de color marró, estèrils.			
MATERIAL DIRECTOR :	-			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a	203, 303, 403	Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	104	Es cobert per	101
	Talla a	102	Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 104	
Sector: Passeig Picasso		Fase:		Cronologia: s. XX	
DEFINICIÓ :	Estructura cimentada				
DESCRIPCIÓ :	Estructura en forma de bloc de ciment destinat a protegir els cables dels serveis que hi passen a l'interior.				
MATERIAL DIRECTOR :	-				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a		Es cobert per	103	
	Talla a	102	Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 105	
Sector: Passeig Picasso		Fase:		Cronologia: s. XX	
DEFINICIÓ :	Rebliment de terra				
DESCRIPCIÓ :	Capa de terra sorrenca i color marró clar amb algunes pedres de mida petita. De textura solta, completament estèril.				
MATERIAL DIRECTOR :	-				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a	106	Es cobert per	101	
	Talla a	102	Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 106	
Sector: Passeig Picasso		Fase:		Cronologia: s. XX	
DEFINICIÓ :	Canalització				
DESCRIPCIÓ :	Canalització d'uralita de servei actualment en desús				
MATERIAL DIRECTOR :	-				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a	102	Es cobert per	102, 103	
	Talla a	102	Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 201	
Sector: carrer Comercial		Fase:		Cronologia: s. XX	
DEFINICIÓ :	Nivell d'ús				
DESCRIPCIÓ :	Paviment de rajoles de ciment i preparació bastida amb una capa de formigó per hi instal·lar les rajoles, de 0,16 m. de gruix.. Estèril.				
MATERIAL DIRECTOR :	-				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a	101, 301, 401	Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a	202, 203	Es cobert per		
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 202	
Sector: carrer Comercial		Fase:		Cronologia: s. XX	
DEFINICIÓ :	Estructura				
DESCRIPCIÓ :	Fonaments de l'edifici erigits amb pedres de mida bastant important.				
MATERIAL DIRECTOR :	-				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a	302	Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a		Es cobert per	201	
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza	203	
	S'entrega a		Se li entrega		

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 203	
Sector: carrer Comercial		Fase:		Cronologia: s. XX	
DEFINICIÓ :	Rebliment de sorres.				
DESCRIPCIÓ :	Capa de sorres molt fines de textura poc compacta i de color marró, estèrils.				
MATERIAL DIRECTOR :	-				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a	103, 303, 403	Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a		Es cobert per	201	
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a	202	Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 301	
Sector: carrer Comercial		Fase:		Cronologia: s. XX	
DEFINICIÓ :	Nivell d'ús				
DESCRIPCIÓ :	Paviment de rajoles de ciment i preparació bastida amb una capa de formigó per hi instal·lar les rajoles, de 0,16 m. de gruix.. Estèril.				
MATERIAL DIRECTOR :	-				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a	101, 201, 401	Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a	302, 303	Es cobert per		
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 302	
Sector: carrer Comercial		Fase:		Cronologia: s. XX	
DEFINICIÓ :	Estructura				
DESCRIPCIÓ :	Fonaments de l'edifici erigits amb pedres de mida bastant important.				
MATERIAL DIRECTOR :	-				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a	202	Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a		Es cobert per	301	
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza	303	
	S'entrega a		Se li entrega		

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 303	
Sector: carrer Comercial		Fase:		Cronologia: s. XX	
DEFINICIÓ :	Rebliment de sorres.				
DESCRIPCIÓ :	Capa de sorres molt fines de textura poc compacta i de color marró, estèrils.				
MATERIAL DIRECTOR :	-				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a	103, 203, 403	Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a		Es cobert per	301	
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a	302	Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE : 401	
Sector: carrer Comercial		Fase:	Cronologia: s. XX	
DEFINICIÓ :	Nivell d'ús			
DESCRIPCIÓ :	Paviment de rajoles de ciment i preparació bastida amb una capa de formigó per hi instal·lar les rajoles, de 0,16 m. de gruix.. Estèril.			
MATERIAL DIRECTOR :	-			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a	101, 201, 301	Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	402, 403	Es cobert per	
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE : 402	
Sector: carrer Comercial		Fase:	Cronologia: s. XX	
DEFINICIÓ :	Estructura			
DESCRIPCIÓ :	Fonaments de l'edifici erigits amb maons i lligats amb morter de calç blanca molt endurit.			
MATERIAL DIRECTOR :	-			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	202, 302
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	401
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	403
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE : 403	
Sector: carrer Comercial		Fase:	Cronologia: s. XX	
DEFINICIÓ :	Rebliment de sorres.			
DESCRIPCIÓ :	Capa de sorres molt fines de textura poc compacta i de color marró, estèrils.			
MATERIAL DIRECTOR :	-			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a	103, 203, 303	Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	401
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a	402	Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

ANNEX

DOCUMENTACIÓ GRÀFICA

- PLANIMETRIA

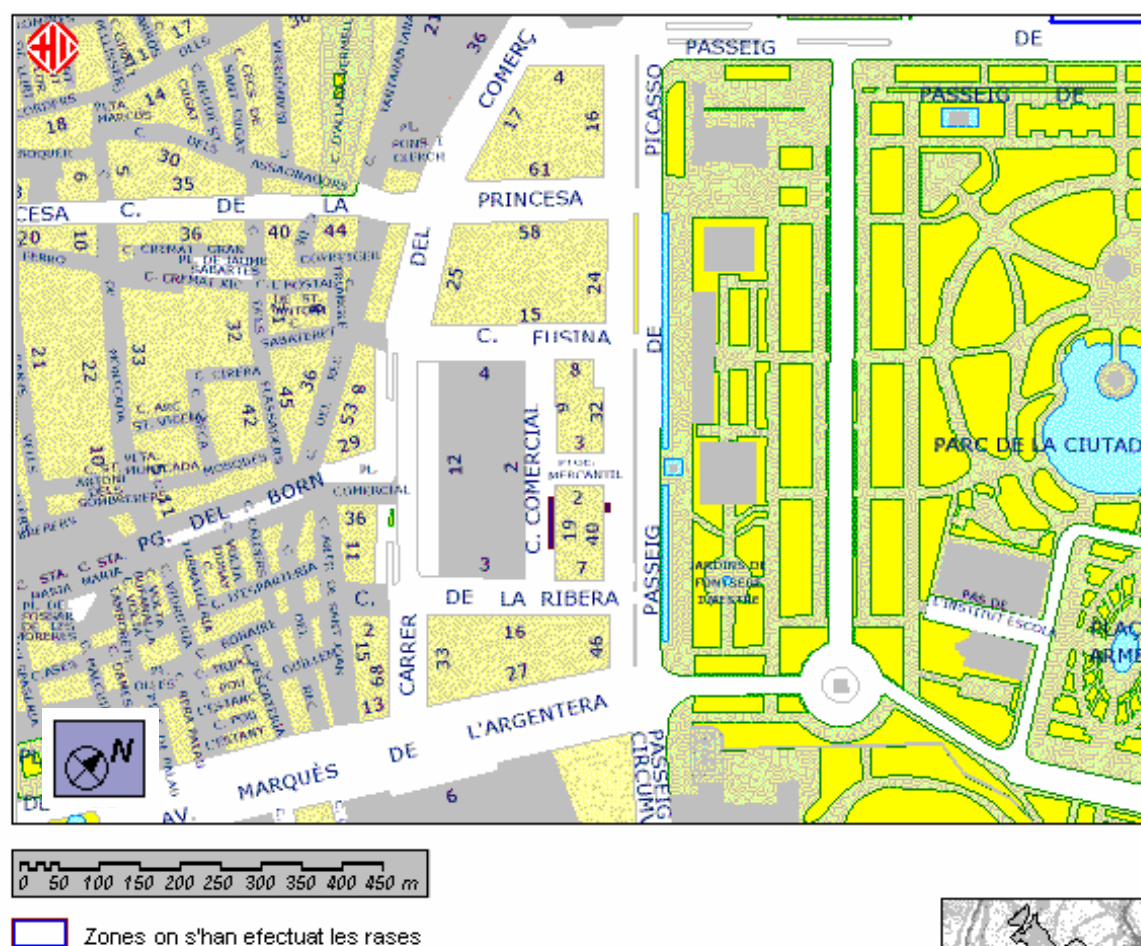

Fig. 1.- Plànol de la zona de Barcelona on es troben els núm. 36 de Passeig Picasso i 15 de carrer Comercial amb la seva ubicació.

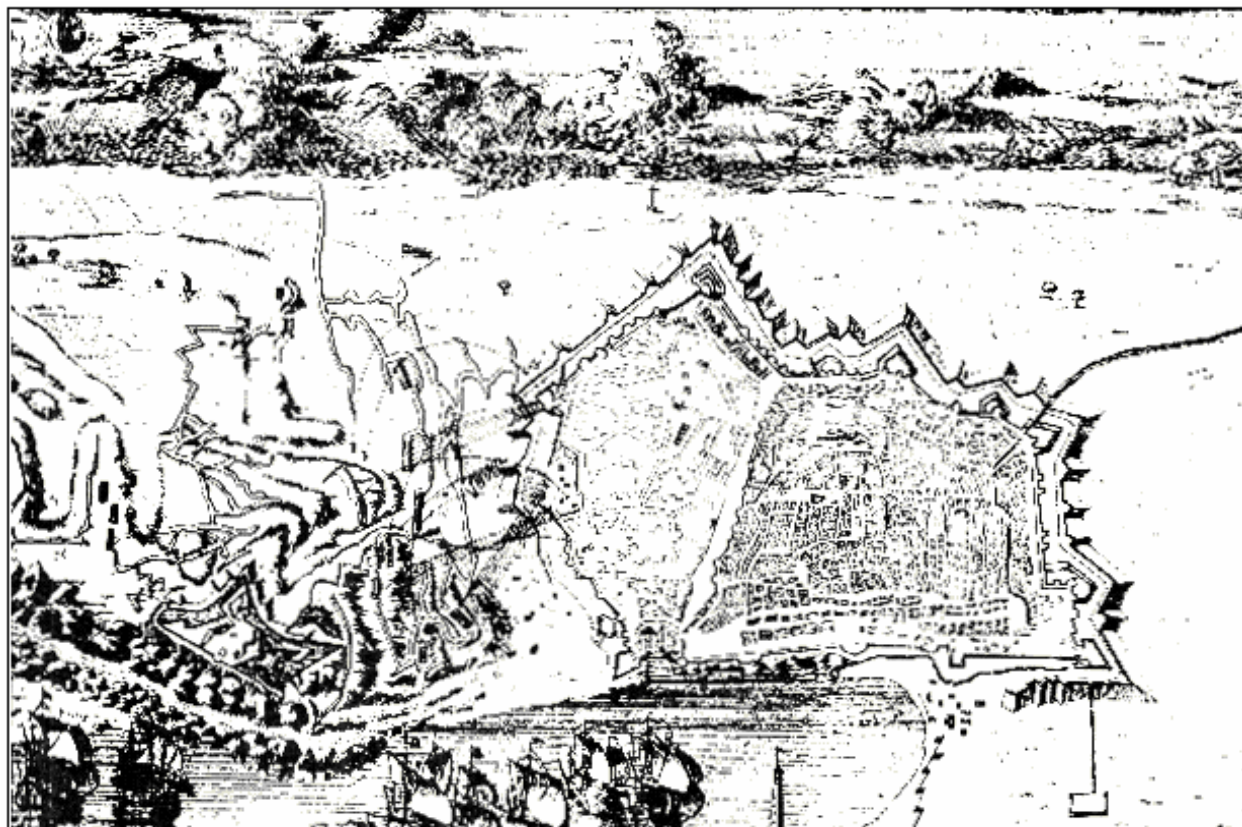

Fig. 2.- Plànol de Barcelona abans de la construcció de la Ciutadella.

Fig. 3.- Plànol de Barcelona després de la construcció de la Ciutadella.

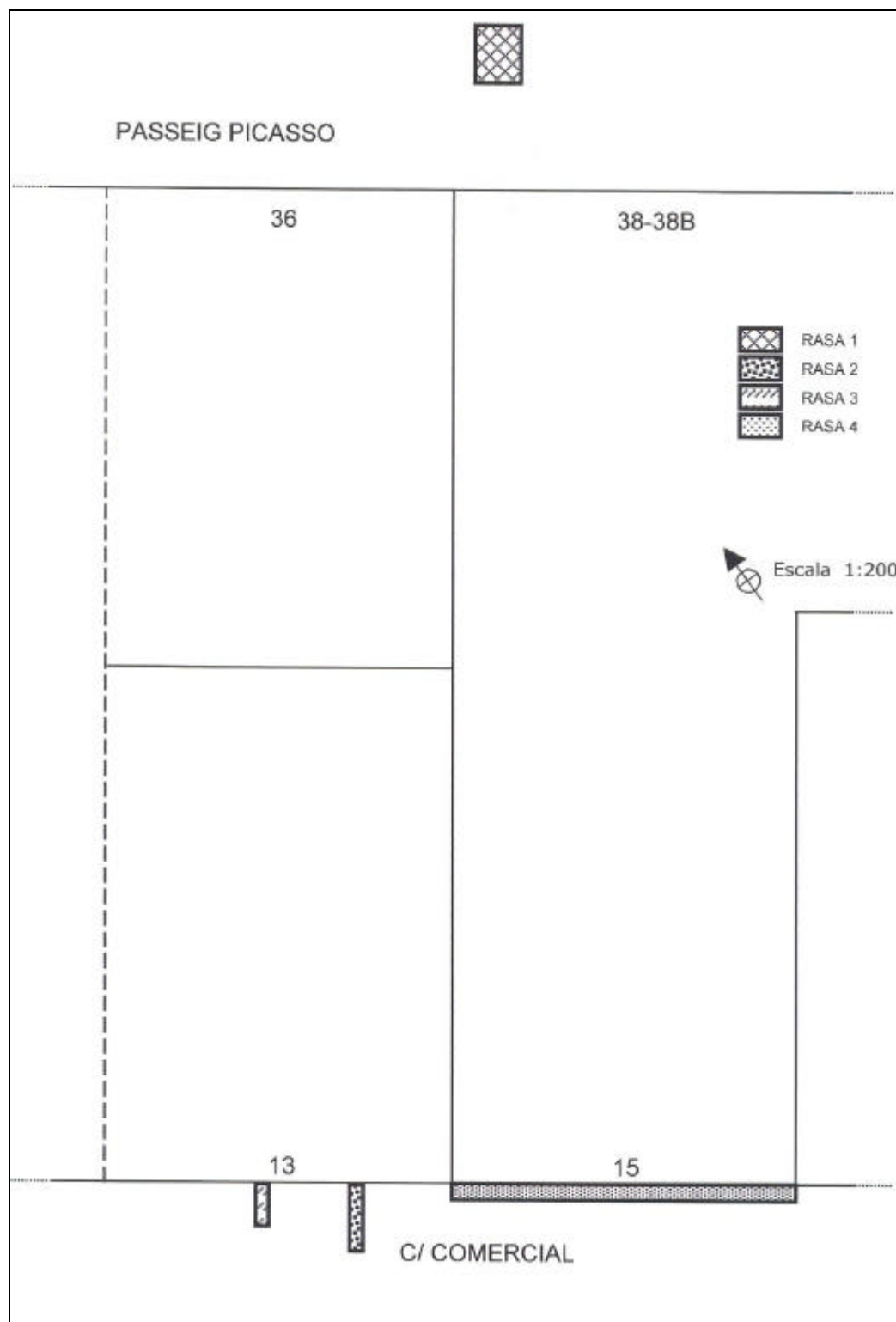
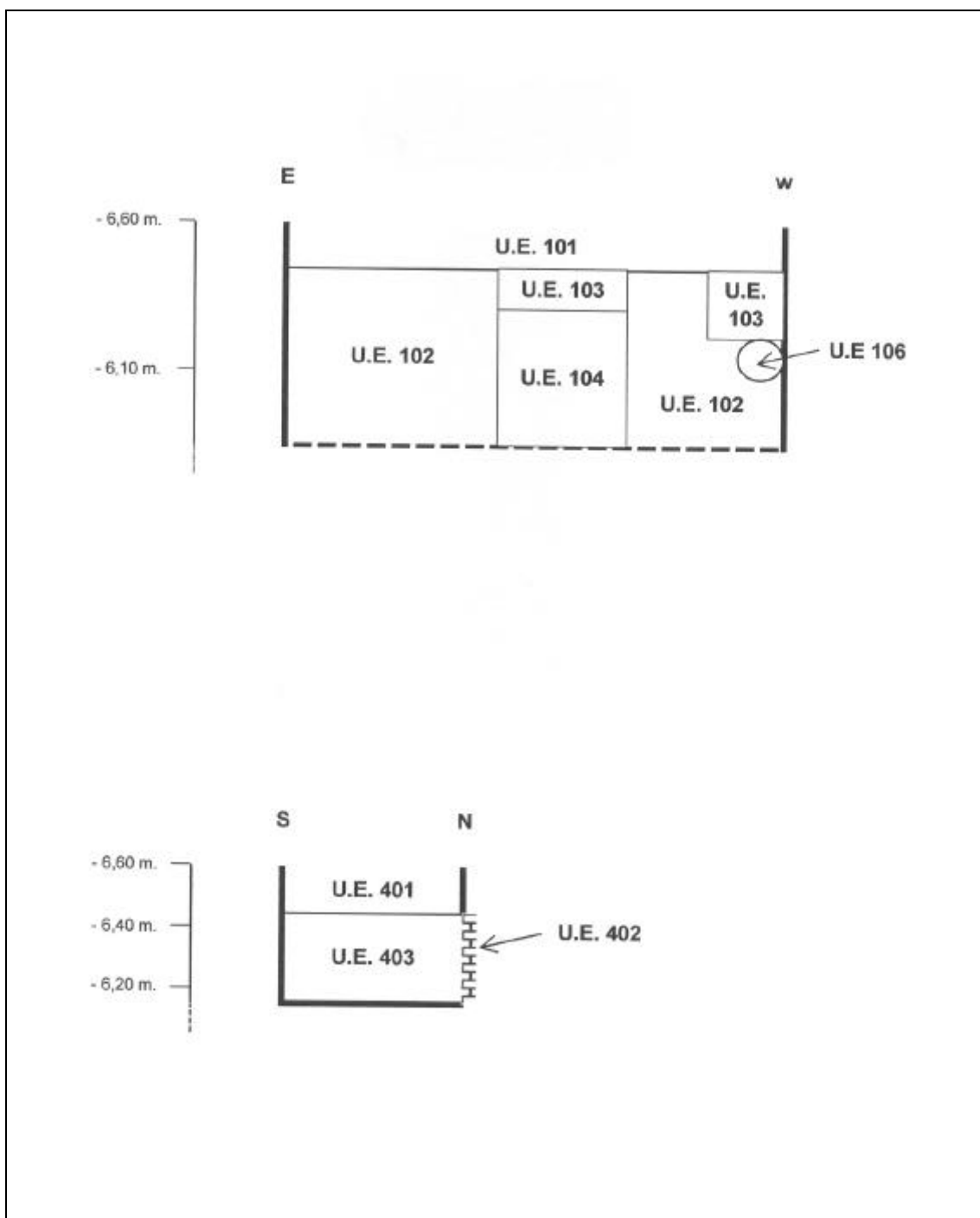

Fig. 5.- Planta dels edificis situats al Passeig Picasso, 36 i al carrer Comercial, 13 i dels solars núm. 15 del carrer Comercial i 38-38bis del Passeig Picasso amb les rases efectuades.

- FOTOGRAFIES

Foto 1.- Vista general de la RASA 1 amb la construcció de l'arqueta en curs.

Foto 2.- Vista parcial de la RASA 1 amb la U.E. 102 en segon plànol.

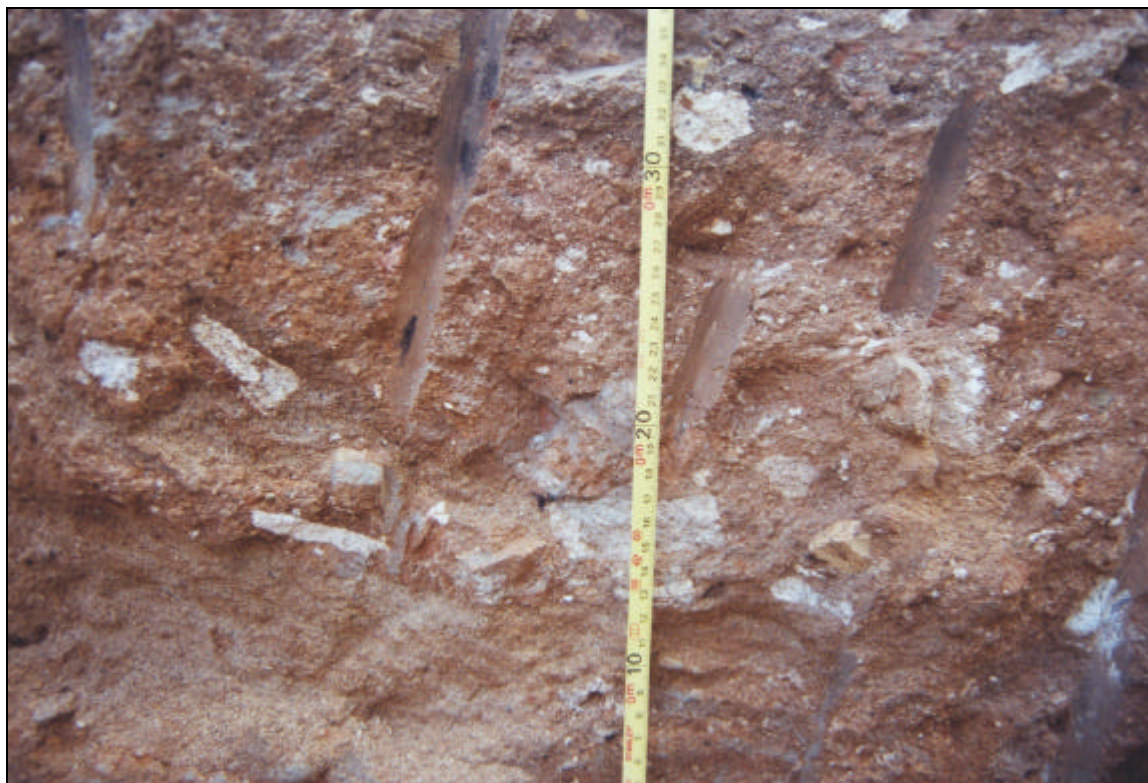

Foto 3.- Vista de detall de la U.E. 102.

Foto 4.- Vista longitudinal de la RASA 2 amb els diferents serveis apareguts i els fonaments de l'edifici al fons.

Foto 5.- Vista longitudinal de la RASA 3 amb els diferents serveis apareguts i els fonaments de l'edifici al fons.

Foto 6.- Vista longitudinal de la RASA 4 amb els fonaments de l'edifici enderrocat l'any 2001 a la dreta.

Foto 7.- Detall dels fonaments apareguts, U.E. 402, a la RASA 4 on es poden apreciar els materials constructius (maons, morter de calç blanc).